

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора Державного університету
«Житомирська політехніка»
проф. Дмитрій ГРИЦИШЕН

« 12 » 03 2026 року

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Лариси Миколаївни ШЕВЧУК
на тему «Методологія створення інтегрованої системи екологічного
моніторингу прісноводних екосистем на основі технічного регламенту з
урахуванням міжнародних стандартів»
поданої на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук
за спеціальністю 21.06.01 – екологічна безпека**

Науковий рівень дисертаційної роботи Шевчук Лариси Миколаївни на тему «Методологія створення інтегрованої системи екологічного моніторингу прісноводних екосистем на основі технічного регламенту з урахуванням міжнародних стандартів» відповідає вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», а також науковому паспорту спеціальності 21.06.01 – екологічна безпека за такими напрямками досліджень: «Обґрунтування теоретичних основ оцінок техногенного ризику, розроблення та пошук за їх допомогою оптимальних форм управління екологічною безпекою»; «Розроблення наукових методів дослідження комплексної оцінки та прогнозування впливу техногенного забруднення на навколишнє середовище й людину»; «Розроблення систем екологічного моніторингу й техногенно-екологічної безпеки регіонів, окремих екосистем. Заходи стабілізації та поліпшення стану довкілля».

Актуальність теми дослідження.

Прісноводні екосистеми, незважаючи на те, що займають лише 2,3% поверхні Землі, є ключовими компонентами глобальної системи екологічної безпеки. Вони підтримують 9,5% описаних видів тварин, проте популяції прісноводних видів скоротилися на 83% з 1970 року, що є найвищим показником серед усіх типів екосистем. Українські прісноводні екосистеми демонструють аналогічні негативні тренди внаслідок евтрофікації, седиментації, гідроморфологічної деградації та зміни гідрологічного режиму. Правову та методологічну основу інтегрованого моніторингу формує система міжнародних нормативних документів, ключовим з яких є Водна рамкова директива 2000/60/ЄС (ВРД).

У європейському природоохоронному законодавстві перлівниця товста (*Unio crassus* Philipsson, 1788) визначена як один з пріоритетних видів для моніторингу. Вид характеризується високими біоіндикаторними

властивостями через довгу тривалість життя, седентарний спосіб життя та чутливість до комплексу екологічних параметрів водного середовища.

У європейському природоохоронному законодавстві перлівниця товста (*Unio crassus* Philipsson, 1788) визначена як один з пріоритетних видів для моніторингу та як ключовий вид-індикатор стану прісноводних екосистем. Відсутність в Україні систематичної програми моніторингу *U. crassus*, гармонізованої з вимогами ВРД та Директиви про оселища 92/43/ЄЕС, унеможливорює науково обґрунтоване управління екологічною безпекою та виконання міжнародних зобов'язань, зокрема підготовку звітності відповідно до Статті 17. У 2017 році Європейський комітет зі стандартизації опублікував перший стандарт CEN – BS EN 16859:2017 для моніторингу прісноводної перлівниці звичайної (*Margaritifera margaritifera*), що зумовлює необхідність розробки аналогічних науково-методичних основ для *U. crassus* з урахуванням специфіки українських умов.

З огляду на вищезазначене, дослідження Шевчук Л.М., спрямоване на розробку методологічних основ створення інтегрованої системи екологічного моніторингу прісноводних екосистем України на базі технічного регламенту з використанням *Unio crassus* як модельного виду-індикатора, є актуальним науковим завданням, вирішення якого сприятиме забезпеченню екологічної безпеки прісноводних екосистем та євроінтеграції України у природоохоронній сфері.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Перспективного плану розвитку наукового напрямку «Технічні науки» Державного університету «Житомирська політехніка». Автор є керівником госпдоговірної теми «Дослідження впливу Теснівської меліоративної системи на рівень води в криницях населених пунктів, аналіз впливу хімічного складу води в каналах на життєдіяльність людей та тварин» (№ 0125U004198, 2025–2026 рр.) та відповідальним виконавцем госпдоговірної теми «Гідрографічні особливості, екологічний стан та стійкість водних об'єктів Житомирської області» (№ 0125U002335, 2025 р.).

Окремі положення дисертації розроблено в рамках міжнародних грантів COST Action CA 18239 «Conservation of freshwater mussels: a pan-European approach» (E-COST-GRANT-CA 18239-aa5c523f, 2023 р. та E-COST-GRANT-CA 18239-ec25db7a, 2022 р., Інститут охорони природи Польської академії наук). Польові дані, зібрані автором, включено до міжнародної бази даних GBIF у рамках проєкту The Habitat Foundation (№ nlbif2018.2019.004 / 19-03). Свідченням міжнародного визнання результатів є участь автора у роботі експертної групи МСОП (IUCN) з оцінки охоронного статусу прісноводних двостулкових молюсків (Вербанія, Італія, грудень 2023 р.) та в міжнародній тренінговій школі з відтворення прісноводних молюсків в умовах штучного розмноження (Люксембург, червень 2023 р.).

Результати дослідження відповідають положенням Водної рамкової директиви ЄС (2000/60/ЄС), узгоджуються з міжнародними стандартами ISO

8689 та ISO 7828, використовуються в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти.

Наукова новизна роботи полягає у розробці методологічних основ створення інтегрованої системи екологічного моніторингу прісноводних екосистем. Це дозволило виділити та обґрунтувати сукупність наукових положень, серед яких:

Вперше:

1. Вперше в Україні розроблено методологію біоіндикаційної оцінки екологічної безпеки прісноводних екосистем на основі системи популяційно-демографічних показників *U. crassus*, що включає сім статистичних параметрів та три спеціалізовані індекси (коефіцієнт відновлення, індекс старіння, індекс популяційної стійкості) з кількісними критеріями для категорій екологічного стану FV, U1 та U2 відповідно до вимог Статті 17 Директиви про оселища та індекс соціологічної значущості локалітетів як кількісний інструмент пріоритизації територій моніторингу та оптимізації розподілу ресурсів в системі управління екологічною безпекою, верифіковані на основі аналізу 47 локалітетів у восьми річкових басейнах України.

2. Вперше розроблено цифровий автоматизований інструментарій інтегрованої оцінки екологічної безпеки прісноводних екосистем на платформі Google Colab/Python з інтерфейсом Google Sheets, що забезпечує стандартизоване прийняття управлінських рішень з мінімізації екологічних ризиків на основі чотирирівневої градації стану безпеки.

3. Вперше розроблено методологічні основи і структуру технічного регламенту національної інтегрованої системи моніторингу прісноводних екосистем України, гармонізованого з вимогами CEN EN 16859:2017, WFD 2000/60/ЄС та Директиви про оселища 92/43/ЄЕС, верифікованого на емпіричних даних 47 локалітетів у восьми річкових басейнах та адаптованого як методологічна основа для розроблення аналогічних регламентів моніторингу інших пріоритетних видів прісноводних екосистем.

Удосконалено:

1. Методологію багатопараметричної біотопічної оцінки екологічної безпеки прісноводних екосистем шляхом адаптації та верифікації застосовності системи шести груп параметрів середовища, встановлених у міжнародній практиці, до умов українських річкових басейнів на основі проведеного аналізу оригінальних польових даних з референтними діапазонами, встановленими в міжнародній практиці біотопічної оцінки.

2. Методологію демографічної діагностики стану прісноводних екосистем через аналіз показників вікової структури популяцій довгоживучих біоіндикаторних видів для ранньої діагностики загроз репродуктивному потенціалу як індикатора екологічної безпеки.

Набуло подальшого розвитку:

1. Концепція ієрархічної організації систем екологічного моніторингу через обґрунтування триступеневої системи використання результатів біоіндикаційного моніторингу (локальний – діагностика загроз

біотопам; національний – оцінка стану популяцій у річкових басейнах; міжнародний – звітність за Статтею 17 Директиви про оселища, WFD 2000/60/ЄС та Бернською конвенцією) для інтеграції у систему управління екологічною безпекою на різних адміністративних рівнях.

2. Методологія виявлення антропогенних загроз екологічній безпеці прісноводних екосистем шляхом інтеграції методів дистанційного зондування Землі з біоіндикаційними польовими даними для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між змінами землекористування у басейні та деградацією популяцій гідробіонтів.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні науково-методологічної основи для вирішення актуальних завдань екологічної безпеки прісноводних екосистем України на основі розробленого технічного регламенту моніторингу, гармонізованого з вимогами WFD 2000/60/ЄС та CEN EN 16859:2017, зокрема:

- **формування національної системи екологічного моніторингу:** стандартизовані протоколи моніторингу 18 пріоритетних локалітетів у восьми річкових басейнах забезпечують раннє виявлення загроз та обґрунтування управлінських рішень через регулярну оцінку стану популяцій, якості біотопів та ефективності природоохоронних заходів;

- **імплементатії європейського природоохоронного законодавства:** розроблена методологія відповідає вимогам Статті 17 Директиви про оселища щодо шестирічної звітності про стан збереження видів (оцінка чотирьох параметрів: ареал поширення, характеристики популяції, оселища виду, майбутні перспективи) та забезпечує підготовку до поступової інтеграції в систему Natura 2000 в контексті євроінтеграційних процесів України;

- **оптимізації природоохоронних інвестицій:** індекс екологічної значущості (IC3) та оцінка природоохоронної забезпеченості пунктів моніторингу (50% яких перебувають поза межами існуючих об'єктів Смарагдової мережі) дозволяють пріоритизувати території для створення спеціальних природоохоронних зон та цільового фінансування заходів з мінімізації екологічних ризиків;

- **міжнародної співпраці:** стандартизовані підходи забезпечують сумісність даних з європейськими системами моніторингу (інтеграція з базами EIONET, GBIF, e-mussels.eu) та створюють основу для участі України в проєктах LIFE та інших міжнародних природоохоронних програмах;

- **басейнового управління водними ресурсами:** інтеграція моніторингу *U. crassus* з системою басейнових рад відповідно до Водної рамкової директиви дозволяє використовувати вид-індикатор для оцінки досягнення «доброго екологічного стану» водних тіл та координації природоохоронних заходів на рівні водозбірних басейнів;

- **відновлення популяцій у післявоєнний період:** методологія оцінки екологічних ризиків та картування критичних біотопів створює

основу для планування природовідновлювальних заходів у водних екосистемах, постраждалих від воєнних дій, з пріоритизацією локацій для першочергових інтервенцій;

- **екологічної освіти та підвищення обізнаності:** розроблені протоколи моніторингу використовуються у навчальних програмах закладів вищої освіти екологічного та природничого профілю, а також можуть бути застосовані в програмах громадянської науки для залучення волонтерів до моніторингової діяльності.

Результати дослідження впроваджено на:

міжнародному рівні: польові дані, зібрані в ході дисертаційного дослідження, включено до міжнародної бази даних GBIF (DOI: <https://doi.org/10.15468/c3yvy5>); дані щодо поширення та стану популяцій *U. crassus* в Україні внесено до бази даних Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи (IUCN Red List) за результатами участі автора в роботі експертної групи МСОП (Вербанія, Італія, 2023 р.);

національному рівні: за результатами досліджень та науковим обґрунтуванням автора *Unio crassus* внесено до Червоної книги України; розроблено цифровий інструмент автоматизованої оцінки демографічного стану популяцій на платформі Google Colab/Python з інтерфейсом Google Sheets, валідований на даних 47 локалітетів восьми річкових басейнів України, що забезпечує стандартизоване прийняття управлінських рішень на національному рівні; розроблено методологічні рекомендації щодо здійснення моніторингових досліджень *U. crassus*;

регіональному рівні: результати дослідження передано до Басейнового управління річки Прип'ять для врахування при розробці Плану управління річковим басейном Прип'яті (довідка № 02-295/1 від 20.01.2026 р.); результати враховано при формуванні регіональних природоохоронних програм (Департамент екології та природних ресурсів Житомирської ОДА, довідка від 15.01.2026 р.); ТОВ «ЕКО-МБ» (довідка від 20.02.2026 р.);

в освітньому процесі: результати дослідження впроваджено у викладання дисциплін «Управління земельними та водними ресурсами», «Основи стійкості геосистем», «Аналіз та оцінка надзвичайних ситуацій» та «Екологічна безпека водного та геологічного середовища урбанізованих територій України» у Державному університеті «Житомирська політехніка» (довідка № 44-01.00/355 від 18.02.2026 р.)

Апробація результатів дисертації.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на: VII Міжнародній науково-практичній конференції «Молюски: результати, проблеми та перспективи досліджень» (м. Житомир, 2024 р.); 18th International Conference Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment (2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Навколишнє середовище для майбутнього через наукову освіту» (м. Ужгород, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Challenges, Threats and Developments in Biology, Agriculture, Ecology, Geography, Geology and Chemistry» (м. Люблін, Польща,

2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформаційні підходи до сталого розвитку: екологічна освіта, наука та природоохоронні практики для відбудови України» (м. Житомир, 2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Research in Science, Technology and Economics» (м. Люксембург, 2025 р.); Міжнародному науково-прикладному семінарі, присвяченому 25-річчю підписання Європейської ландшафтної конвенції (м. Київ, 2025 р.); Всеукраїнській науковій конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Екологічна безпека та раціональне природокористування» (м. Житомир, 2023, 2024 рр.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень» (м. Житомир, 2021, 2023, 2025 рр.); Регіональній науково-краєзнавчій конференції «Краєзнавство рідного краю: історія та сьогодення» (м. Житомир, 2022 р.); Науковій конференції «Дні науки» Житомирського державного університету імені Івана Франка (м. Житомир, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Природничі науки: проекти, дослідження, перспективи» (м. Полтава, 2023 р.); Міжнародній тренінговій школі з відтворення прісноводних двостулкових молюсків (м. Келборн, Люксембург, 2023 р.); засіданні експертної групи МСОП (IUCN) з оцінки охоронного статусу прісноводних двостулкових молюсків Західної Палеарктики (м. Вербанія, Італія, 2023 р.).

Повнота опублікування результатів дослідження.

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано наукових праць, серед них: 9 публікацій у виданнях, що індексуються міжнародною наукометричною базою даних Scopus, з яких 3 – у виданнях першого квартиля (Q1): Conservation Letters, Conservation Biology та Scientific Data; 3 навчальні посібники; 1 офіційний звіт Комісії з виживання видів Міжнародного союзу охорони природи (IUCN SSC); 1 датасет у міжнародній базі даних GBIF; 14 наукових статей у фахових виданнях України категорії Б; 20 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Монографії:

1. Aldridge D., Allen D., Ferreira-Rodriguez N., Geist J., Killeen I., Moorkens E., ... Lopes-Lima M. (2024). *European Freshwater Bivalves: moving from assessment to conservation planning*. IUCN SSC Conservation Planning Specialist Group. 82 p. Авторці належить участь у підготовці розділу 4, що стосується надання даних щодо України та участь в аналізі регіональних пріоритетів. (офіційний звіт Комісії з виживання видів Міжнародного союзу охорони природи — IUCN SSC) (заг. обсяг 5,13 друк. арк., особисто авторці належить 0,10 друк. арк.)

Статті у наукових фахових виданнях України, у т.ч., що входять до міжнародних наукометричних баз:

1. Zajac T., Aldridge D. C., Lopes-Lima M., Zajac K., Ondina P., Piria M., Sîrbu I., Geist J., Moorkens E., Prié V., Atasaral S., Collas F., Douda K., Gumpinger C., Karaouzas I., Kazić A., Larsen B. M., Lipinskaya T., Motte G., Österling M., Pešić V., Riccardi N., **Shevchuk L.** ... Sousa R. An urgent call for the coordinated monitoring of European freshwater mussels. *Conservation Letters*. 2026. 19. e70040. URL: <https://doi.org/10.1111/con4.70040>. Авторці належить участь у підготовці матеріалу, що стосується надання даних щодо можливостей та потреб України в організації моніторингових досліджень та участь в аналізі регіональних пріоритетів цих досліджень. (Scopus, **Q1**) (заг. обсяг 1,0 друк. арк., особисто авторці належить 0,03 друк. арк.)
2. Cossey D. A., Urbanska M., Sousa R., Geist J., Labecka A. M., Atasaral S., Bonk M., Bylyna L., Collas F. P. L., Daill D., Dobler A. H., Ferreira-Rodríguez N., Halabowski D., Ilarri M. I., Lajtner J., Mageroy J. H., Moorkens E. A., Morales J., Morgan W. H., **Shevchuk L.** ... Aldridge D. C. Distribution, scale, and drivers of mass mortality events in Europe's freshwater bivalves. *Conservation Biology*. 2025. e70192. URL: <https://doi.org/10.1111/cobi.70192> . Авторці належить надання оригінальних польових даних щодо фактів та причин масової загибелі прісноводних двостулкових молюсків з водних об'єктів України, участь в аналізі регіональних закономірностей та рецензування рукопису. (Scopus, **Q1**) (заг. обсяг орієнтовно 1,37 друк. арк., особисто авторці належить 0,07 друк. арк.)
3. Lopes-Lima M., Aldridge D. C., Álvarez M. G.,... **Shevchuk L.**... [et al.] A curated dataset on the distribution of West Palaearctic freshwater bivalves. *Scientific Data*. 2025. Vol. 12. № 1139. URL: <https://doi.org/10.1038/s41597-025-05318-9>. Авторці належить формування та верифікація даних щодо поширення прісноводних двостулкових молюсків з водних об'єктів України, їх підготовка відповідно до вимог зведеного міжнародного набору даних та участь у рецензуванні рукопису. (Scopus, **Q1**) (заг. обсяг орієнтовно 0,68 друк. арк., особисто авторці належить 0,05 друк. арк.)
4. Tsyhanenko-Dziubenko I., Kireitseva H., Ventsel N., Ventsel V., **Shevchuk L.**, Skyba G. Remote Evaluation of Post-Military Basin Moshchunka of Kyiv Oblast, Ukraine using Spectral Indices. *18th International Conference Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment*. 2025. Vol. 2025. P. 1–5. URL: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2025510210> . Авторці належить участь в екологічній інтерпретації спектральних індексів водного басейну Мощунка в контексті постмілітарного впливу на довкілля Київської

області та підготовка відповідного розділу рукопису. (**Scopus**) (заг. обсяг 0,27 друк. арк., особисто авторці належить 0,06 друк. арк.)

5. **Shevchuk L.**, Bylyna L. Population Characteristics of Molluscs of the Family *Sphaeriidae* (Mollusca, Bivalvia) of Reservoirs and Watercourses in the Northern Right-Bank Polissia of Ukraine (Pripyat Sub-Basin). *Zoodiversity*. 2025. Vol. 59(2). P. 136–147. URL: <https://doi.org/10.15407/zoo2025.02.136> . Авторці належить розробка програми та методики досліджень, аналіз популяційних характеристик моллюсків родини *Sphaeriidae*, інтерпретація отриманих результатів та написання тексту статті. (**Scopus**, Q3) (заг. Обсяг 0,75 друк. арк., особисто авторці належить 0,50 друк. арк.)

6. **Shevchuk L.**, Bylyna L., Vasilieva L., Herasymchuk O., Polishchuk I., Dienichieva O. Assessing the state of freshwater bottom Malacofauna (Mollusca: Bivalvia: *Sphaeridae*) in the Prypiat sub-basin in the context of aquatic ecosystem sustainability. *Ecological Engineering and Environmental Technology*. 2025. Vol. 26(3). P. 330–337. URL: [10.12912/27197050/200365](https://doi.org/10.12912/27197050/200365). Авторці належить концептуалізація дослідження, організація та проведення польових робіт, аналіз стану донної малакофауни басейну р. Прип'ять, узагальнення результатів та формування висновків щодо стійкості водних екосистем. (**Scopus**, Q3) (заг. обсяг 0,60 друк. арк., особисто авторці належить 0,40 друк. арк.)

7. **Shevchuk L. M.**, Bylyna L. V., Vasilieva L. A., Herasymchuk O. L., Vakaliuk T. A. Assessment of the distribution and population characteristics of *Musculium lacustre* Müller, 1774 (Mollusca, Bivalvia, *Sphaeriidae*) in anthropogenically altered aquatic landscapes of the northern right bank of the Dnipro River in Ukraine. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2024. Vol. 1415. 012097. URL: <https://doi.org/10.1088/1755-1315/1415/1/012097> . Авторці належить постановка мети та завдань дослідження, збір і опрацювання матеріалу, оцінка поширення та популяційних характеристик *Musculium lacustre* в антропогенно змінених водних ландшафтах, а також узагальнення розробка рекомендацій з проведення моніторингу. (**Scopus**) (заг. обсяг 0,40 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.)

8. Bilina L., **Shevchuk L.**, Urbańska M. Species composition in assemblages of the family *Unionidae* Rafinesque, 1820 (Mollusca: Bivalvia) as an indicator of ecological changes in water bodies of Central Polissia, Ukraine. *Folia Malacologica*. 2023. № 31(2). P. 83–91. URL: <https://doi.org/10.12657/folmal.031.009>. Авторці належить збір та ідентифікація малакологічного матеріалу на території України, аналіз видового складу угруповань *Unionidae* як індикатора антропогенно

індукованих змін водойм Центрального Полісся, участь в інтерпретації результатів та підготовці рукопису. (*Scopus, Q3*) (заг. обсяг 0,46 друк. арк., особисто авторці належить 0,30 друк. арк.)

9. **Shevchuk L., Vasilyeva L., Taradajnyk M., Mezherin S.** Freshwater mussels (Mollusca, Bivalvia, Unionidae) of the Danube River Basin of Ukraine. *Zoodiversity*. 2021. Vol. 55. № 1. P. 41–50. URL: <https://doi.org/10.15407/zoo2021.01.041>. Авторці належить концептуалізація дослідження, організація польових робіт у басейні Дунаю, збір та визначення матеріалу, аналіз видового різноманіття прісноводних двостулкових молюсків родини Unionidae як основи для розробки моніторингу, а також провідна роль у підготовці та написанні рукопису. (*Scopus, Q3*) (заг. обсяг 0,63 друк. арк., особисто авторці належить 0,30 друк. арк.)

10. **Шевчук Л. М.** Созологічна оцінка поселень перлівницевих як інструмент визначення локалітетів в системі моніторингу екологічної безпеки популяцій *Unio crassus* в Україні. *Екологічні науки*. Київ, 2025. Вип. 6(63). С. 173–182. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2025.eco.6-63.28>. Авторці належить розробка методичних підходів до созологічної оцінки поселень перлівницевих, обґрунтування критеріїв відбору локалітетів для системи моніторингу екологічної безпеки популяцій *Unio crassus*, аналіз та узагальнення отриманих результатів. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,92 друк. арк., особисто авторці належить 0,92 друк. арк.)

11. **Шевчук Л. М.** Критерії оцінки екологічної безпеки прісноводних екосистем на основі популяційних характеристик *Unio crassus* (Mollusca, Bivalvia, Unionidae). *Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова*. Миколаїв, 2025. № 4 (502). С. 438–446. URL: [https://doi.org/10.15589/znp2025.4\(502\).50](https://doi.org/10.15589/znp2025.4(502).50). Авторці належить розробка та обґрунтування критеріїв оцінки екологічної безпеки прісноводних екосистем на основі популяційних характеристик *Unio crassus*, формування відповідної класифікаційної системи та узагальнення результатів досліджень. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,74 друк. арк., особисто авторці належить 0,74 друк. арк.)

12. **Шевчук Л. М., Герасимчук О. Л., Васільєва Л. А., Гальчин М. В.** Екологічна безпека басейну Дунаю: координація транскордонних програм моніторингу в Україні. *Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова*. Миколаїв, 2025. № 3 (501). С. 272–281. URL: [https://doi.org/10.15589/znp2025.3\(501\).32](https://doi.org/10.15589/znp2025.3(501).32). Авторці належить концептуалізація дослідження, обґрунтування підходів до координації транскордонних програм моніторингу в басейні Дунаю, аналіз стану екологічної безпеки на ділянках українського сектору, а також керівництво

підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 1,07 друк. арк., особисто авторці належить 0,65 друк. арк.)

13. **Шевчук Л. М.**, Васільєва Л. А., Герасимчук О. Л., Шабатин В. О. Вплив видобутку бурштину на гідрологічний режим, біорізноманіття річки Уборть та водоутримуючу здатність прилеглих територій. *Науковий журнал Метінвест Політехніки. Серія: Технічні науки*. Запоріжжя, 2025. № 5. С. 16–23. URL: <https://doi.org/10.32782/3041-2080/2025-5-2> . Авторці належить постановка проблеми, організація досліджень впливу бурштинового видобутку на гідрологічний режим та біорізноманіття р. Уборть, аналіз змін водоутримуючої здатності прилеглих територій, а також керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,56 друк. арк., особисто авторці належить 0,40 друк. арк.)

14. Увасєва О. І., **Шевчук Л. М.**, Алпатова О. М. Впровадження європейських стандартів щодо управління річковими басейнами в Україні у контексті стратегій охорони природи. *Екологічні науки*. Київ, 2025. Вип. 5(62). С. 234–239. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2025.eco.5-62.1.35>. Авторці належить аналіз європейських стандартів управління річковими басейнами, обґрунтування підходів до їх імплементації в Україні та участь у підготовці рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,67 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.)

15. Васільєва Л. А., **Шевчук Л. М.**, Билина Л. В., Герасимчук О. Л. Гідрографічні особливості, екологічний стан та стійкість водних об'єктів міста Житомир. *Екологічні науки*. Київ, 2025. Вип. 2(59). С. 55–61. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2025.eco.2-59.7>. Авторці належить аналіз екологічного стану та стійкості водних об'єктів міста Житомир, оцінка їх гідрографічних особливостей в контексті антропогенного навантаження та участь у підготовці рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,6 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.)

16. **Шевчук Л. М.**, Билина Л. В., Васільєва Л. А., Герасимчук О. Л. Молюски родини *Sphaeriidae* (Mollusca: Bivalvia) суббасейну Прип'яті: екосистемний підхід до управління водними ресурсами. *Екологічні науки*. Київ, 2024. Вип. 5(56). С. 60–67. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2024.eco.5-56.8> . Авторці належить концептуалізація екосистемного підходу до дослідження молюсків родини *Sphaeriidae* суббасейну Прип'яті, організація збору та опрацювання матеріалу, обґрунтування практичних рекомендацій щодо управління водними ресурсами, а також керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,69 друк. арк., особисто авторці належить 0,40 друк. арк.)

17. Васільєва Л. А., Шевчук Л. М., Герасимчук О. Л. Передумови виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру на території Житомирської області. *Екологічні науки*. Київ, 2023. Вип. 6(51). С. 14–17. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2023.eco.6-51.2>. Авторці належить аналіз природних та техногенних чинників виникнення надзвичайних ситуацій на території Житомирської області, оцінка екологічних ризиків для водного середовища регіону та участь у підготовці рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,40 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.)
18. Шевчук Л. М., Билина Л. В., Васільєва Л. А. Збереження біорізноманіття нативних двостулкових молюсків України (Mollusca, Bivalvia) як необхідність дотримання вимог оселищної концепції та реалізації стратегії сталого розвитку. *Екологічні науки*. Київ, 2023. Вип. 5(50). С. 153–161. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2023.eco.5-50.22>. Авторці належить обґрунтування необхідності збереження біорізноманіття нативних двостулкових молюсків України в контексті оселищної концепції та стратегії сталого розвитку, розробка відповідних рекомендацій та керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,68 друк. арк., особисто авторці належить 0,40 друк. арк.)
19. Шевчук Л. М., Билина Л. В., Куровська А. Є. Ушкодження твердого тіла перлівницевих і кулькових як чутливий біоіндикаційний показник. *Екологічні науки*. Київ, 2021. № 5(38). С. 111–120. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2021.eco.5-38.19>. Авторці належить розробка методичних підходів до оцінки ушкоджень твердого тіла перлівницевих і кулькових як біоіндикаційного показника якості водного середовища, збір та опрацювання матеріалу, а також керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,64 друк. арк., особисто авторці належить 0,4 друк. арк.)
20. Шевчук Л. М., Билина Л. В., Бітнер Д. В. Стан популяцій двостулкових молюсків родин *Unionidae* та *Pisidiidae* (Mollusca: Bivalvia) у басейні Случі в умовах загострення екологічної ситуації. *Екологічні науки*. Київ, 2020. Вип. 3(30). С. 192–196. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2020.eco.3-30.32>. Авторці належить постановка мети та завдань дослідження, оцінка стану популяцій двостулкових молюсків родин *Unionidae* та *Pisidiidae* у басейні р. Случ в умовах погіршення екологічної ситуації, оцінка можливості їх використання для моніторингових досліджень, аналіз отриманих даних та керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,48 друк. арк., особисто авторці належить 0,30 друк. арк.)

21. Шелюк Ю., Шевчук Л., Мошківська М. Оцінка якості вод урбанізованих територій за структурою угруповань гідробіонтів. *Український журнал природничих наук*. 2023. № 3. С. 76–90. URL: <https://doi.org/10.32782/naturaljournal.3.2023.76-90> . Авторці належить участь в оцінці якості вод урбанізованих територій, аналіз структури угруповань гідробіонтів як індикатора екологічного стану водних об'єктів та підготовка відповідних матеріалів рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,72 друк. арк., особисто авторці належить 0,45 друк. арк.)
22. Шевчук Л. М., Васільєва Л. А., Тарадайник (Пампура) М. М., Межжерін С. В. Обґрунтування необхідності внесення до Червоної книги України перлівниці *Unio crassus* (Mollusca, Bivalvia, Unionidae). *Біологія та екологія: науковий журнал*. 2019. Т. 5. № 2. С. 32–40. URL: <https://doi.org/10.33989/2414-9810.2019.5.2.194421>. Авторці належить обґрунтування необхідності охоронного статусу *Unio crassus* в Україні, аналіз стану популяцій виду за критеріями Червоної книги, узагальнення даних щодо поширення та чисельності, а також керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,49 друк. арк., особисто авторці належить 0,30 друк. арк.)
23. Шевчук Л., Билина А. Види молюсків родини Pisidiidae (Mollusca, Bivalvia) у водоймах та водотоках півночі правобережного Полісся України та характеристика умов їх оселення. *Acta Biologica Ukrainica*. 2022. Вип. 1. С. 41–50. URL: <https://doi.org/10.26661/2410-0943-2022-1-05>. Авторці належить постановка мети та завдань дослідження, збір і визначення матеріалу, аналіз видового складу молюсків родини Pisidiidae та характеристика умов їх оселення у водоймах і водотоках півночі правобережного Полісся у контексті екологічної безпеки водойм, а також провідна роль у підготовці рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,47 друк. арк., особисто авторці належить 0,30 друк. арк.)

В інших наукових періодичних виданнях України:

1. Герасимчук О. Л., Шевчук Л. М., Васільєва Л. А., Кагукіна А. М. Сучасні підходи до управління та відновлення деградованих земель через інноваційні інструменти землеустрою. *Екологічні науки*. Київ, 2025. Вип. 3(60). С. 56–60. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2025.eco.3-60.10> . Авторці належить аналіз екологічних аспектів відновлення деградованих земель, оцінка впливу деградаційних процесів на стан суміжних водних об'єктів та участь у підготовці рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,31 друк. арк., особисто авторці належить 0,09 друк. арк.)

2. Герасимчук О. Л., Кагукіна А. М., **Шевчук Л. М.**, Підвисоцький В. Т. Стан ґрунтових ресурсів Житомирщини в контексті кліматичних змін. *Екологічні науки*. Київ, 2025. Вип. 4(61). С. 206–211. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2025.eco.2-59.42>. Авторці належить участь в оцінці стану ґрунтових ресурсів Житомирської області, аналіз впливу кліматичних змін на ґрунтовий покрив регіону у контексті кліматичних змін та підготовка відповідних матеріалів рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,46 друк. арк., особисто авторці належить 0,15 друк. арк.)
3. Герасимчук О. Л., Кагукіна А. М., **Шевчук Л. М.**, Васільєва Л. А. Аналіз впливу кліматичних змін на структуру та динаміку природних ландшафтів. *Екологічні науки*. Київ, 2025. Вип. 5(62). Ч. 2. С. 166–169. DOI: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2025.eco.5-62.2.27>. Авторці належить участь в аналізі впливу кліматичних змін на динаміку природних ландшафтів, оцінка наслідків кліматичних трансформацій для водних екосистем регіону та підготовка відповідних матеріалів рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,59 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.)
4. Герасимчук О.Л., Мельник-Шамрай В.В., **Шевчук Л.М.**, Васільєва Л.А. Інноваційні підходи до розвитку землеустрою в контексті сталого розвитку територій. *Екологічні науки*. Київ, 2024. Вип. 4(55). С. 202–206. URL: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2024.eco.4-55.33>. Авторці належить участь в обґрунтуванні інноваційних підходів до землеустрою в контексті сталого розвитку територій, оцінка їх впливу на стан природних екосистем, зокрема водних об'єктів, та підготовка відповідних матеріалів рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,42 друк. арк., особисто авторці належить 0,20 друк. арк.)
5. **Шевчук Л.М.**, Васільєва Л.А., Билина Л.В., Герасимчук О.Л. Геосистема річки Тетерів: опис природних компонентів та антропогенного впливу. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Природничі науки*. 2025. №1. С. 144–154. URL: <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2025.1.21>. Авторці належить концептуалізація геосистемного підходу до характеристики р. Тетерів, аналіз природних компонентів та оцінка антропогенного впливу на водну екосистему, узагальнення отриманих результатів та керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,89 друк. арк., особисто авторці належить 0,50 друк. арк.)
6. **Шевчук Л. М.**, Герасимчук О. Л., Васільєва Л. А. Аналіз та оцінка надзвичайних ситуацій, пов'язаних з повеннями в Україні. *Географія та туризм*. 2024. Вип. 76. С. 44–52. URL: <https://doi.org/10.17721/2308->

135X.2024.76.44-52. Авторці належить постановка мети та завдань дослідження, аналіз та оцінка надзвичайних ситуацій, пов'язаних з повеннями в Україні, обґрунтування підходів до мінімізації їх наслідків для водних екосистем, а також керівництво підготовкою рукопису. (фахове видання категорії Б) (заг. обсяг 0,70 друк. арк., особисто авторці належить 0,45 друк. арк.)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Билина Л. В., Шевчук Л. М. Видове різноманіття двостулкових молюсків родини Pisidiidae (Mollusca: Bivalvia) у водоймах та водотоках річки Случ. Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (22–23 жовт. 2020 р., м. Херсон). Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. С. 683–684. Авторці належить участь у зборі та визначенні малакологічного матеріалу, аналіз видового різноманіття Pisidiidae у водоймах і водотоках р. Случ та підготовка відповідних матеріалів до публікації. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,06 друк. арк., особисто авторці належить 0,03 друк. арк.)
2. Шевчук Л. М., Куровська А. Є. Оцінка екологічного стану водойм та водотоків басейну Дніпра у межах Житомирської області з використанням власних результатів та музейних даних. Музейна справа на Житомирщині: історія та сучасність: наук. зб. «Велика Волинь». Вип. 60. Бердичів, 2020. С. 337–343. Авторці належить постановка мети дослідження, оцінка екологічного стану водойм і водотоків басейну Дніпра в межах Житомирської області на основі власних польових даних та музейних матеріалів, а також провідна роль у підготовці публікації. (матеріали наукового збірника) (заг. обсяг 0,44 друк. арк., особисто авторці належить 0,30 друк. арк.)
3. Шевчук Л. М., Билина Л. В. Оцінка екологічного стану водойм басейну річки Гнилоп'ять Бердичівщини з використанням двостулкових молюсків. Бердичівщина в історії України. Бердичів, 2021. С. 427–431. Авторці належить постановка мети та завдань дослідження, збір і визначення малакологічного матеріалу, оцінка екологічного стану водойм басейну р. Гнилоп'ять із застосуванням двостулкових молюсків як біоіндикаторів, а також провідна роль у підготовці публікації. (матеріали наукового збірника) (заг. обсяг 0,31 друк. арк., особисто авторці належить 0,20 друк. арк.)
4. Шевчук Л. М., Билина Л. В. Біологічне різноманіття двостулкових молюсків родини Перлівницеві (Mollusca: Bivalvia) водойм та водотоків

басейну Тетерева Житомирщини. *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень – 2021: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (30 квіт. 2021 р., м. Житомир)*. Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 41. Авторці належить постановка мети дослідження, аналіз біологічного різноманіття двостулкових молюсків родини *Unionidae* у водоймах і водотоках басейну Тетерева Житомирської області та провідна роль у підготовці тез. (матеріали всеукраїнської конференції) (заг. обсяг 0,03 друк. арк., особисто авторці належить 0,02 друк. арк.)

5. Билина Л. В., **Шевчук Л. М.** Ушкодження твердого тіла двостулкових молюсків родини кулькових (Mollusca: Bivalvia: Pisidiidae) як результат негативного впливу навколишнього середовища. *Challenges, Threats and Developments in Biology, Agriculture, Ecology, Geography, Geology and Chemistry: intern. sci. and pract. conf.* Lublin, 2021. Р. 40–44. Авторці належить участь у зборі та опрацюванні матеріалу, аналіз ушкоджень твердого тіла молюсків родини *Pisidiidae* як індикатора негативного впливу навколишнього середовища та підготовка відповідних матеріалів до публікації. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,31 друк. арк., особисто авторці належить 0,15 друк. арк.)

6. Билина Л. В., **Шевчук Л. М.** Антропогенна трансформація прісноводних екосистем як одна з головних причин зникнення аборигенних двостулкових молюсків. *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень – 2023: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (31 трав. 2023 р., м. Житомир)*. Житомир, 2023. С. 10–11. Авторці належить участь в аналізі закономірностей антропогенної трансформації прісноводних екосистем та її впливу на стан популяцій аборигенних двостулкових молюсків, а також підготовка відповідних матеріалів тез. (матеріали всеукраїнської конференції) (заг. обсяг 0,06 друк. арк., особисто авторці належить 0,03 друк. арк.)

7. **Шевчук Л. М.**, Билина Л. В. Молюски родини *Pisidiidae* (Mollusca: Bivalvia) у річках басейну Прип'яті Житомирського та Волинського Полісся. *Навколишнє середовище для майбутнього через наукову освіту : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (1–2 черв. 2023 р.)*. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2023. С. 119–121. Авторці належить постановка мети дослідження, збір та визначення матеріалу, аналіз видового складу молюсків родини *Pisidiidae* у річках басейну Прип'яті Житомирського та Волинського Полісся, а також провідна роль у підготовці тез. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,13 друк. арк., особисто авторці належить 0,08 друк. арк.)

8. Билина Л. В., **Шевчук Л. М.**, Павлюченко О. Прісноводні двостулкові молюски річок Тетерів та Кам'янка Житомира та їх роль у оцінці стану водного середовища. *Дні науки: зб. тез доп. наук. конф. викладачів та молодих науковців Житомирського державного університету імені Івана Франка (19–20 трав. 2023 р., м. Житомир)*. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2023. С. 270–275. Авторці належить участь у зборі та визначенні малакологічного матеріалу, аналіз ролі прісноводних двостулкових молюсків річок Тетерів та Кам'янка в оцінці стану водного середовища м. Житомир та підготовка відповідних матеріалів тез. (матеріали наукової конференції) (заг. обсяг 0,38 друк. арк., особисто авторці належить 0,13 друк. арк.)
9. Билина Л. В., **Шевчук Л. М.** Оцінка екологічного стану водойм та водотоків Житомирської області з використанням двостулкових молюсків родини Pisidiidae. *Краєзнавство рідного краю: історія та сьогодення : матеріали регіон. наук.-краєзнавч. конф., присвяченої 80-річчю від дня народження М. Ю. Костриці (25 листоп. 2022 р., м. Житомир)*. Житомир, 2022. С. 351–359. Авторці належить участь у зборі та визначенні малакологічного матеріалу, оцінка екологічного стану водойм і водотоків Житомирської області із застосуванням молюсків родини Pisidiidae як біоіндикаторів та підготовка відповідних матеріалів до публікації. (матеріали регіональної конференції) (заг. обсяг 0,56 друк. арк., особисто авторці належить 0,25 друк. арк.)
10. Васільєва Л. А., **Шевчук Л. М.**, Герасимчук О. Л., Пилипчук Н. В. Небезпеки природного і техногенного характеру на території міста Житомира. *Природничі науки: проекти, дослідження, перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.* Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. С. 53–54. Авторці належить участь в аналізі природних та техногенних небезпек на території м. Житомира, оцінка їх потенційного впливу на стан водних об'єктів міста та підготовка відповідних матеріалів тез. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,06 друк. арк., особисто авторці належить 0,02 друк. арк.)
11. Vasilieva L., **Shevchuk L.**, Synytska H., Stepanenko A. Aquatic anthropogenic landscapes of Zhytomyr region as a habitat of bivalve molluscs-bio-indicators. *The Scientific Heritage*. 2024. № 135. P. 8–11. Авторці належить участь в оцінці антропогенних водних ландшафтів Житомирської області як середовища існування двостулкових молюсків-біоіндикаторів, аналіз їх індикаторного значення для характеристики екологічного стану водних об'єктів та підготовка відповідних матеріалів рукопису. (заг. обсяг 0,25 друк. арк., особисто авторці належить 0,07 друк. арк.)

12. **Шевчук Л. М.**, Васільєва Л. А., Билина Л. В., Зайонц Т., Зайонц К. Моніторинг прісноводних двостулкових молюсків: виклики та необхідність уніфікації підходів при проведенні досліджень у Європі, у тому числі в Україні (стратегія 2024–2028 роки). *Молюски: результати, проблеми та перспективи досліджень: зб. наук. пр. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (2–3 трав. 2024 р., м. Житомир)*. Житомир: Євро-Волинь, 2024. С. 41–44. Авторці належить концептуалізація проблематики уніфікації підходів до моніторингу прісноводних двостулкових молюсків у Європі, обґрунтування стратегічних напрямів досліджень на 2024–2028 роки, організація міжнародної дискусії та керівництво підготовкою рукопису. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,25 друк. арк., особисто авторці належить 0,12 друк. арк.)
13. Невмержицький С. М., Сороченко Д. В., Бойченко Р. О., Жуковська А. О., **Шевчук Л. М.** Доцільність використання нативних двостулкових молюсків як організмів-індикаторів при оцінці стану водних об'єктів України. *Екологічна безпека та раціональне природокористування: тези Всеукр. наук. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (16 листоп. 2023 р., м. Житомир)*. Житомир: Житомирська політехніка, 2023. С. 137. Авторці належить наукове керівництво роботою, обґрунтування доцільності використання нативних двостулкових молюсків як організмів-індикаторів та консультативна участь у підготовці тез. (матеріали всеукраїнської конференції) (заг. обсяг 0,03 друк. арк., особисто авторці належить 0,01 друк. арк.)
14. Грибінчук В. А., **Шевчук Л. М.** Надзвичайні ситуації воєнного характеру на території України (аналіз за останні 5 років). *Екологічна безпека та раціональне природокористування: тези Всеукр. наук. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (14 листоп. 2024 р., м. Житомир)*. Житомир: Житомирська політехніка, 2024. С. 126. Авторці належить наукове керівництво роботою, визначення напряму дослідження надзвичайних ситуацій воєнного характеру в Україні та консультативна участь у підготовці тез. (матеріали всеукраїнської конференції) (заг. обсяг 0,03 друк. арк., особисто авторці належить 0,01 друк. арк.)
15. Гальчин М. В., **Шевчук Л. М.** Раціональне використання водних ресурсів дунайського басейну: міжнародний досвід та практичні механізми реалізації. *Екологічна безпека та раціональне природокористування: тези Всеукр. наук. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (14 листоп. 2024 р., м. Житомир)*. Житомир: Житомирська політехніка, 2024. С. 227–228. Авторці належить наукове керівництво роботою, визначення напряму дослідження щодо раціонального використання водних ресурсів басейну

Дунаю та консультативна участь у підготовці тез. (матеріали всеукраїнської конференції) (заг. обсяг 0,06 друк. арк., особисто авторці належить 0,02 друк. арк.)

16. **Шевчук Л. М.**, Шабатин В. О., Васільєва Л. А. Оцінка впливу зміни лісового покриву на баланс парникових газів Житомирщини. *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень – 2025: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (31 трав. 2025 р., м. Житомир)*. Житомир: Поліський національний університет, 2025. С. 101–102. Авторці належить постановка мети дослідження, оцінка впливу динаміки лісового покриву на баланс парникових газів Житомирської області, узагальнення результатів та провідна роль у підготовці тез. (матеріали всеукраїнської конференції) (заг. обсяг 0,06 друк. арк., особисто авторці належить 0,03 друк. арк.)

17. Марков М. В., Васільєва Л. А., **Шевчук Л. М.**, Уваєва О. І. Оцінка стану та заходи з оптимізації використання водних ресурсів Коростенського району Житомирської області. *Research in Science, Technology and Economics : collection of scientific papers with proceedings of the 4th Intern. sci. and pract. conf. (6–8 August 2025, Luxembourg)*. Luxembourg: International Scientific Unity, 2025. Р. 65–68. Авторці належить участь в оцінці стану водних ресурсів Коростенського району Житомирської області, аналіз підходів до оптимізації їх використання та підготовка відповідних матеріалів рукопису. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,25 друк. арк., особисто авторці належить 0,07 друк. арк.)

18. Vasilieva L., **Shevchuk L.**, Uvaieva O., Herasymchuk O., Havryliuk E. Water resources of Shepetivka district, Khmelnytskyi region: use and conservation. *Annali d'Italia*. 2025. № 69. Р. 11–15. Авторці належить участь в оцінці стану водних ресурсів Шепетівського району Хмельницької області, аналіз підходів до їх раціонального використання та охорони, а також підготовка відповідних матеріалів рукопису. (заг. обсяг 0,31 друк. арк., особисто авторці належить 0,08 друк. арк.)

19. **Шевчук Л. М.**, Строев М. І. Імплементация Водной рамковой директивы в Украине: виклики та реалії. *Трансформаційні підходи до сталого розвитку: екологічна освіта, наука та природоохоронні практики для відбудови України: зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (22–26 верес. 2025 р., м. Житомир)*. Житомир: Житомирська політехніка, 2025. С. 26–27. Авторці належить постановка проблеми, концептуальне обґрунтування викликів та реалій імплементації Водної рамкової директиви в Україні, а також наукове керівництво підготовкою тез. (матеріали міжнародної конференції) (заг. обсяг 0,06 друк. арк., особисто авторці належить 0,04 друк. арк.)

20. Янцен Д. С., Шевчук Л. М., Васільєва Л. А. Ландшафтні особливості річки Тетерів. Збірник матеріалів науково-прикладного семінару, приуроченого до 25-річчя підписання Європейської ландшафтної конвенції. Київ, 2025. С. 30–32. Авторці належить наукове керівництво роботою, визначення напряму дослідження ландшафтних особливостей р. Тетерів у контексті Європейської ландшафтної конвенції та консультативна участь у підготовці матеріалів. (матеріали науково-прикладного семінару) (заг. обсяг 0,13 друк. арк., особисто авторці належить 0,04 друк. арк.)

Підручники та навчальні посібники:

1. Шевчук Л. М. Основи стійкості геосистем : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 103 «Науки про Землю». Електронні дані. Житомир : Житомирська політехніка, 2024. 264 с. URL: https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Shevchuk_Osn.pdf. Авторці належить розробка концепції та повний авторський текст навчального посібника, що охоплює теоретичні засади стійкості геосистем, методологічні підходи до їх аналізу та практичні аспекти застосування геосистемного підходу у підготовці фахівців зі спеціальності 103 «Науки про Землю». (навчальний посібник) (заг. обсяг 16,50 друк. арк., особисто авторці належить 16,50 друк. арк.)
2. Шевчук Л. М., Герасимчук О. Л., Скиба Г. В. Аналіз та оцінка надзвичайних ситуацій : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 103 «Науки про Землю». Електронні дані. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 288 с. URL: https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Posib_Shevchuk.pdf. Авторці належить концептуалізація структури посібника, розробка основних розділів, що стосуються аналізу та оцінки надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, а також наукове редагування та керівництво підготовкою видання. (навчальний посібник) (заг. обсяг 18,00 друк. арк., особисто авторці належить 12,00 друк. арк.)
3. Шевчук Л. М., Герасимчук О. Л., Васільєва Л. А. Ландшафтознавство : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 103 «Науки про Землю». Електронні дані. Житомир : Житомирська політехніка, 2024. 138 с. URL: https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Shevchuk_posib.pdf. Авторці належить концептуалізація структури посібника, розробка основних розділів, що охоплюють теоретичні засади ландшафтознавства та методологічні підходи до аналізу природних і антропогенних ландшафтів, а також наукове редагування та керівництво підготовкою видання.

(навчальний посібник) (заг. обсяг 8,63 друк. арк., особисто авторці належить 7,00 друк. арк.)

4. Скиба Г. В., **Шевчук Л. М.**, Сікач Т. І., Демчук Л. І. Загальна хімія: теорія та задачі : навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів (ступінь вищої освіти бакалавр) всіх форм навчання за нехімічними напрямками. Житомир : Житомирська політехніка, 2024. 141 с. URL: <https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Skyba1.pdf>. Авторці належить участь у розробці окремих розділів посібника, методичне опрацювання задач та вправ відповідно до навчальних програм нехімічних спеціальностей, а також участь у редагуванні рукопису. (навчальний посібник) (заг. обсяг 8,81 друк. арк., особисто авторці належить 2,50 друк. арк.)

Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір:

1. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №136174 **Шевчук Л.М.**, Герасимчук О.Л., Скиба Г.В. Аналіз та оцінка надзвичайних ситуацій: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 103 «Науки про Землю». Електронні дані. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 288 с.

https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Posib_Shevchuk.pdf Дата реєстрації 15.05.2025.

2. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №136176 **Шевчук Л.М.** Основи стійкості геосистем: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 103 «Науки про Землю». Електронні дані. Житомир : Житомирська політехніка., 2024. 264 с.

https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Shevchuk_Osn.pdf

Дата реєстрації 15.05.2025.

3. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №136175. **Шевчук Л.М.**, Герасимчук О.Л., Васільєва Л.А. Ландшафтознавство: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 103 «Науки про Землю». Електронні дані. Житомир : Житомирська політехніка, 2024. 138 с.

https://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Shevchuk_posib.pdf

Дата реєстрації 15.05.2025.

Висновок. Дисертаційна робота Шевчук Лариси Миколаївни на тему «Методологія створення інтегрованої системи екологічного моніторингу прісноводних екосистем на основі технічного регламенту з урахуванням міжнародних стандартів» є завершеною науковою працею, яка характеризується єдністю змісту та містить здобуті особисто автором результати розробки теоретико-методологічних засад та наукової концепції інтегрованої системи екологічного моніторингу прісноводних екосистем

України на основі технічного регламенту, гармонізованого з вимогами Водної рамкової директиви 2000/60/ЄС та стандарту CEN EN 16859:2017, шляхом створення триступеневої ієрархічної системи моніторингу, що поєднує популяційний, біотопічний та басейновий підходи, із застосуванням *Unio crassus* Philipsson, 1788 як модельного виду-індикатора стану прісноводних екосистем, впровадженням індексу екологічної значущості, системи демографічних індексів і цифрової моделі автоматизованої оцінки рівня екологічної безпеки, а також методів дистанційного зондування Землі та геоінформаційного аналізу, що забезпечує науково обґрунтоване управління екологічною безпекою прісноводних екосистем та виконання Україною міжнародних зобов'язань у контексті євроінтеграційних процесів та стратегічних цілей сталого розвитку. У наукових публікаціях Л.М. Шевчук повністю відображені основні положення представленої дисертаційної роботи.

Зазначена дисертація за предметом дослідження та за змістом відповідає паспорту наукової спеціальності 21.06.01 – екологічна безпека, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та пп. 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, та рекомендується до розгляду та прилюдного захисту у спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 21.06.01 – екологічна безпека.

Висновок про наукову новизну склали:

Доктор технічних наук,
професор, професор кафедри екології
та природоохоронних технологій

 ЛУНЬОВА О.В.

Доктор технічних наук, доцент,
професор кафедри екології
та природоохоронних технологій

 КІРЕЙЦЕВА Г.В.

Доктор сільськогосподарських наук,
професор, професор кафедри екології
та природоохоронних технологій

 КРАСНОВ В.П.